

Waardevol of waardeloos?

Eén jaar jongerenontmoetingsplek Valkenburg: analyse en aanbevelingen

Versie 1, december 2019

Inhoud

Samenvatting en leeswijzer

- 1 Jongerenplek en bewonersrust
- 2 Geschiedenis (1)
- 3 Geschiedenis (2)
- 4 Patstelling met twaalf gezichten
- 5 Gesprekken
- 6 Drie scenario's
- 7 Waarderen van scenario's
- 8 Creatieve suggesties
- 9 Klein en groot

Samenvatting en leeswijzer

De proefperiode van één jaar JOP heeft geleid tot een patstelling. Bewoners klagen over overlast, jongeren zeggen hun best te doen de overlast te beperken, het feit dat het om groepen van wisselende samenstelling lijkt te gaan, maakt de zaak niet eenvoudiger.

Intussen is er veel geïnvesteerd in die plek en in de verstandhouding met een hoofdgroep van jongeren.

Dit document laat zien dat de patstelling tenminste twaalf gezichten heeft. En schetst van daaruit drie scenario's: een stop-met-de-JOP-aanpak; een creatieve aanpak, waarbij bewoners en jongeren (direct of indirect) weer met elkaar overleggen en we van de JOP aan de Burgemeester Henssingel alsnog een succes proberen te maken; en een tweede creatief scenario waarbij we op basis van de lessen en ervaringen tot dusver ergens anders in Valkenburg iets goeds en voorbeeldigs bereiken. Alle drie de scenario's vragen om een preventief jeugdbeleid waaraan Valkenburg aan de Geul sowieso behoefte heeft. Bovendien ligt er de opgave om van de rommelige rolschaatsbaan aan de Burgemeester Henssingel een fatsoenlijk stukje openbare ruimte te maken. Dat staat in beginsel los van de kwestie van deze analyse, maar kan wel onderdeel zijn van een creatieve aanpak waarbij alle betrokkenen samen de verantwoordelijkheid nemen voor de openbare ruimte en jeugdbeleid.

Na een beschrijving van de scenario's laten we zien hoe we tot een afgewogen besluit kunnen komen. Ongeacht de keuze voor het scenario is de patstelling als zodanig een kans om betrokkenen dichter bij elkaar te brengen, ook al lijkt dat misschien wat idealistisch. Ook als we ervoor kiezen de JOP te verwijderen, moeten jongeren en ouderen later kunnen zeggen dat het toch zorgvuldig, volwassen en misschien 'best cool' was hoe we toen samen tot een oplossing kwamen.

We hebben ons best gedaan de tekst bondig te houden. Dat het toch een behoorlijk stevig verhaal is geworden, komt omdat er rondom de JOP zelf een verhaal is ontstaan (waarvan misschien ook derden kunnen leren). Dat verhaal verdient aandacht. Zonder aandachtige verhalen geen samenleving. Dat geldt ook voor een jongerenontmoetingsplek.

Wie geen tijd of rust heeft het hele verhaal te lezen, kan zich beperken tot de hoofdstukjes 4, 6, 7 en 8. Maar dan: net als de andere hoofdstukken winnen ze aan kracht door het totale verhaal.

1. Jongerenplek en bewonersrust

Bewoners hebben recht op rust, jongeren hebben recht op een plek waar ze zichzelf kunnen zijn: bondiger is een analyse van de situatie rondom de Jongeren Ontmoetings Plek (JOP) aan de Burgemeester Henssingel in Valkenburg aan de Geul niet te maken. Als het bewonersrecht op rust en het jongerenrecht op een plek rondom die plaats goed hand in hand gingen, was dit verhaal niet nodig.

Helaas wordt zo'n evaluatie wel nodig bevonden; overigens niet alleen in de gemeente Valkenburg, maar voor vele 'hangplekken' in steden en dorpen van ons land waarvan, in de woorden van de experts Noorda en Veenbaas, de vrije ruimte is volgebouwd.

Zo bezien gaat het 'gedoe' rondom de JOP aan de Burgemeester Henssingel óók over de vraag hoe wij in het volgebouwde Nederland met elkaar willen en kunnen samenleven. Je zou – om het meteen even heel groot te maken – het 'gedoe' rondom de JOP zelf kunnen zien als een ontmoetingspunt van vele maatschappelijke kwesties: van gedragsregels tot fatsoensnormen tot veiligheid tot onderwijs tot de vraag wat in een gemeente als Valkenburg een zinvol jeugdbeleid is. Het JOP als microkosmos van een samenleving die, per definitie, bestaat uit de ontmoetingen tussen jongere en oudere mensen, bestuurders, politici, handhavers, ondernemers, andere professionals en andere burgers. Het JOP als een plek waar de samenleving zichzelf ontmoet. De een schiet door zo'n typering meteen in de weerstand.

Een ander proeft dat een andere manier van kijken misschien kan leiden tot een uitweg uit (of oplossingsrichting voor) wat veel betrokkenen ervaren als een patstelling.

Een klassieke patstelling die niet uniek is voor Valkenburg en niet voor een JOP. In een samenleving kunnen nu eenmaal dingen plaatsvinden die je (op het eerste gezicht) liever niet in je achter- of voortuin wilt hebben.

Het *not-in-my-back-yard*-gevoel is van alle tijden.

Sterker: samenlevingen zijn te beoordelen op de vraag hoe ze omgaan met zulke emoties.

Nog sterker: de samenleving, dat is ook de afspraken die we hebben om met patstellingen te dealen.

Deze evaluatie van één jaar JOP is tevens een verkenning van de vraag of een iets andere manier van kijken en handelen kan helpen om uit de patstelling te komen.

2. Geschiedenis (1)

Eerst een stukje geschiedenis. Het verlangen van enkele jongeren uit Valkenburg (Broekhem-Noord) naar een eigen plek gaat op z'n laatst terug tot het voorjaar van 2017. De jongeren deden wat veel jongeren nu eenmaal graag doen: elkaar ontmoeten op favoriete plekken, er 'chillen' en rondhangen. Bewoners die er last van hadden, namen contact op met de politie, die de jongeren vervolgens wegstuurde en soms beboette. Bij gebrek aan een eigen plek begon dat steeds weer wegsturen te lijken op een gebed zonder einde. Daarom vonden op verzoek van een hoofdgroep van jongeren vanaf de zomer van 2017 gesprekken plaats met buurtbewoners en professionals van de gemeente en welzijnsorganisatie Trajekt. In werkgroepverband ging men op zoek naar een geschikte plek. De verslagen geven de indruk van een zorgvuldige zoektocht waarbij met bijeenkomsten de dialoog werd gezocht tussen alle betrokkenen, ook om, in de woorden van een eerdere rapportage, misverstanden en onrust te voorkomen. Bewoners zullen later stellen dat zorgvuldigheid te wensen overliet.

Na ongeveer twintig weken testen met een mobiele jongerenontmoetingsplek viel de keuze op de voormalige rolschaatsbaan aan de Burgemeester Henssingel, waarop vanouds een maatschappelijke bestemming rust. Omwonenden hebben aan die plek fijne herinneringen vanwege sociale activiteiten (hun kinderen leerden er bijvoorbeeld fietsen). Maar, het moet gezegd, de plek ligt er nu verwaarloosd bij, naast het gebouw van de Stichting Jeugdbeweging Valkenburg (scouting) en in de nabijheid van sportvelden en de bibliotheek (schuin tegenover).

De afstand tot de dichtstbijzijnde woning is ongeveer vijfenveertig meter.

Opmerkelijk is dat de plek grenst aan een favoriete opstapplaats voor toeristische bussen. Het rommelige perceel is voor veel bezoekers het eerste 'visitekaartje' van Valkenburg.

De omgevingsvergunning werd verleend voor tien jaar met een proefperiode van zes maanden; deze periode werd vervolgens met nogmaals zes maanden verlengd. Het document van de tijdelijke omgevingsvergunning geeft aan dat de half open JOP-container weinig aan het straatbeeld verandert. 'De kans dat door de plaatsing van de JOP-container de belangen van omwonenden onevenredig worden geschaad, of

dat daardoor het woon- en leefklimaat van omwonenden wordt aangetast, is daardoor nihil', aldus de vergunningstekst (waarvan het toetsingskader puur ruimtelijk is ingegeven).

Toch ligt de praktijk complexer en gevoeliger. Het is immers niet alleen de fysieke plek die de beleving van omwonenden bepaalt, maar vooral wat er zich feitelijk afspeelt – feiten die door verschillende betrokkenen anders kunnen worden beleefd.

Vanuit dat besef kwamen jongeren, buurtbewoners, Stichting Jeugdbeweging Valkenburg en ambtenaren onder leiding van wethouder Remy Meijers in juli en september 2018 twee keer samen om te komen tot duidelijke regels voor het gebruik van de JOP. Jongeren en buurtbewoners brachten voorstellen in.

De jongeren zelf bijvoorbeeld noemden als regel geen hard geluid na tien uur 's avonds, geen alcohol en drugs en respect voor spullen en mensen.

Bewoners voegden hier regels aan toe zoals niet op en neer rijden met scooters en geen auto's en motoren met ongedempte uitlaat.

De samen vastgestelde regels kwamen op een bord dat voor iedereen zichtbaar aan de JOP-container is bevestigd. Tijdens deze bijeenkomst werden ook andere afspraken gemaakt, zoals het schoon houden van de plek.

Tussen beide bijeenkomsten werd de JOP, toen alleen nog een picknicktafel, in gebruik genomen en vonden diverse 'ongeregeldheden' plaats. Tamelijk snel na ingebruikname viel de plek ten prooi aan vandalisme. De picknicktafel werd vernield met bouwschuim. 'Kennelijk zijn er mensen die het niet eens zijn met de nieuwe plek voor de Valkenburgse jeugd,' citeert *De Limburger* op 30 juli 2018 de politie. Een bewoner meldt dat er scooterraces plaatsvonden op de oude rolschaatsbaan. En er zijn meldingen van geluidsoverlast. Intussen is eind september een JOP-container geplaatst.

Intussen lijkt duidelijk dat deze ongeregelde heden niet voor rekening komen van de min of meer vaste hoofdgroep jongeren die, ook als leden van de werkgroep, de JOP mee in het leven riepen. Maar zijn toe te schrijven aan een andere groep die soms gebruik maakt van de plek. Beide groepen hebben nauwelijks contact met elkaar.

Naar aanleiding van deze incidenten wordt bij de JOP op verzoek van de hoofdgroep jongeren een camera geplaatst die de situatie 24/7 in het oog houdt. Vanaf het begin van het 'JOP-traject' zijn ook twee straatcoaches bij de JOP betrokken. Zij investeerden in een relatie met de jongeren en staan intussen op goede voet met hen. Dat geldt ook voor medewerkers van handhaving die de plek regelmatig bezoeken en de wijkagenten. De mensen van handhaving en de jongeren zitten bij elkaar op social media (Instagram).

Wie als een bromvlieg boven de situatie gaat hangen ziet een JOP dat regelmatig gebruikt wordt door een wisselende groep van ongeveer elf jongeren die een goede relatie hebben met straatcoaches en de wijkagent en *vanuit hun perspectief* tamelijk goed hun best doen om 'hun' JOP binnen de afgesproken regels te gebruiken. Een tijdlang werd de JOP soms bezet door een groep waarvoor de plek niet primair was bestemd.

Een deel van de bewoners heeft intussen, meteen na verlening van de vergunning, bezwaar aangetekend. Vooral vijf bewoners lijken niet voornemens de aanwezigheid van de JOP te accepteren. Ze zeggen namens de meeste andere omwonenden te spreken. Ze klagen over overlast, de suggestie van een 'angstcultuur' rondom de JOP hangt in de lucht (men lijkt bang voor repercussies na meldingen), af en toe wordt men opgeschrikt door trappen tegen de metalen container. Een drugsmelding die ter sprake komt, blijkt na nader onderzoek niet toe te schrijven aan de JOP. Wel bestaat de indruk dat in het gebied, vooral bij de Geul, onguere types (jongere en oudere) rondhangen en dat iemand bij de JOP heeft overnacht.

De JOP lijkt, inderdaad, de samenleving in het klein. Ondanks goede (of in elk geval zo uitgesproken) bedoelingen van de primaire gebruikers (de hoofdgroep) ontstaat bij bewoners de beleving dat de plek een magneet is voor dingen die niet deugen. Enkele maanden na de ingebruikname lijkt er daarmee al sprake van een patstelling. Dat is ook de tenor van de bijeenkomst op 13 november 2018, waarbij twee buurtbewoners en zes jongeren aanwezig zijn. De wethouder, de wijkagenten, een vertegenwoordiger van Stichting Jeugdbeweging en de leefbaarheidscoördinator vertellen over bovenstaande incidenten, meldingen en belevingen. Daarmee gaan we de winter in.

3. Geschiedenis (2)

Het verslag van de bijeenkomst van 12 maart 2019 (onder het inmiddels vertrouwde voorzitterschap van wethouder Meijers) maakt de indruk dat de situatie rondom de JOP verder verslechtert. Jongeren zijn niet meer bij dit overleg aanwezig omdat bewoners niet meer rechtstreeks met hen willen overleggen.

Onder bewoners heerst ontevredenheid over de omgang met meldingen. Bovendien zeggen bewoners meer gemeld te hebben dan is geregistreerd. Ze zien een nieuwe groep jongeren. De vertrouwde groep lijkt uit elkaar gevallen. Er zijn nieuwe soorten overlast, zoals van geluidboxen. De overlast wordt vooral ervaren tussen negen en tien uur 's avonds, aldus het verslag. Ook in het overleg van 19 september overheerst de indruk dat de regels, die met de oorspronkelijke gebruikers zijn afgesproken en duidelijk leesbaar zijn op het bord aan de container, niet trouw worden gevolgd. De kerngroep van drie (inmiddels ook vertrouwde) bewoners die optreden als woordvoerders, verdenkt de jeugd van het 'spelen van een spelletje': men veroorzaakt overlast, vertrekt, politie en handhaving die langskomen vanwege een melding ontmoeten niemand bij de JOP en gaan weer, even later komen de jongeren terug en begint het spel opnieuw. Het eerdere signaal dat de plek als een magneet werkt op dingen die niet deugen (schreeuwen, met stenen gooien tegen de metalen container, scooters zonder uitlaat), wordt door de drie bewoners opnieuw onderstreept. Intussen hangt er nog een tweede bord dat waarschuwt voor een fikse boete in geval van overlast door o.a. te luide scooters.

Dit alles staat in contrast met de ervaringen van straatcoaches, de BOA en wijkagent. Zij bevestigen dat er sprake is van verschillende groepen die ook in de straten rondom de JOP verblijven (vooral bij de natuurspeeltuin aan de andere kant van de sportvelden), maar dat overlast beperkt is en er goede contacten zijn met de jongeren. Ook bewoners en vertegenwoordigers van het nabijgelegen Sevagram en een aanpalend kantoorgebouw herkennen zich niet in de klachten.

Tijdens de bijeenkomst van 19 september zijn ook cijfers bekend voor de periode van één jaar JOP (van september tot september): 19 meldingen bij de politie (0900-8844) en 12 registraties bij Basisvoorziening Handhaving (BHV), waarvan er 5 overlappen met de politie en één melder die elf keer meldde.

Belangrijk in de beeldvorming is de brandstichting in de container op 17 juli, precies tussen de twee bijeenkomsten in. Die blijkt niet gepleegd door jongeren van de hoofdgroep. De daders worden achterhaald en bij de burgemeester op het matje geroepen.

Het incident lijkt voor bewoners wel de druppel. De bewonersbijeenkomst van 19 september eindigt met de conclusie dat de JOP weg moet. Bewoners zeggen gehoord te hebben dat de jeugd zelf ook liever een andere plek verkiest. De straatcoaches hebben dit niet gehoord.

Twee weken later, op 3 oktober, koppelt de wethouder de mening van de bewoners terug met een afvaardiging van de jongeren. Hij maakt duidelijk dat in elk geval een deel van de omwonenden vindt dat het zo niet verder kan. De aanwezige jongeren willen desnoods best meedenken over een andere locatie, als die maar centraal ligt, uit de buurt van woningen, en niet al te ver van een frituur en supermarkt. Anders gezegd: de JOP die ze nu hebben – met wifi, droog, centraal – is eigenlijk het meest geschikt. Ze betreuren dat er af en toe overlast is veroorzaakt, maar benadrukken ook dat de grovere incidenten niet voor rekening van de hoofdgroep komen.

Om recht te doen aan de situatie zouden we de complete verslagen van de bijeenkomsten moeten citeren. Bovenstaande is niet meer dan een samenvatting. Maar nogmaals: wie als een bromvlieg boven de stukken en de feitelijke situatie gaat hangen, ziet een zich verhardende patstelling.

Op 3 oktober 2019 gaan de wethouder en de jongeren uit elkaar met de wens van de jongeren om met de bewoners opnieuw in gesprek te gaan.

De bewoners lijken echter geen prijs meer te stellen op een gezamenlijk overleg. Onder hen zijn bewoners die van meet af aan tégen de JOP waren en dialoog leken te zien als toegeven in een richting die ze niet willen.

Wie goed naar de jongeren luistert, hoort een verlangen om de werkgroep opnieuw leven in te blazen en alsnog iets moois te maken van de bestaande JOP.

De bewoners, althans de groep van drie, lijken het zat te zijn. Hoezo, weer in gesprek? Jongeren hebben soms de indruk dat ze eigenlijk nooit echt serieus zijn genomen als gesprekspartner en dat er soms sprake is van stemmingmakerij. De straatcoaches zien de incidentele overlast van de hoofdgroep als onderdeel van een proces dat alsnog kan uitmonden in een waardevolle plek voor jongeren in het bijzonder en een goed preventief jeugdbeleid voor Valkenburg in het algemeen.

Als het op deze meest geschikte plek niet kan lukken, waar dan wel?
Met de verschillende visies en belevingen lijkt de patstelling compleet.

4. Patstelling met twaalf gezichten

Aan die patstelling zitten minstens twaalf kanten.

Ten eerste gaat het niet om één constante groep jongeren. Jongeren worden nu eenmaal ouder en verliezen vanaf hun achttiende veelal de belangstelling voor een JOP. Neemt niet weg dat zich inmiddels één hoofdgroep heeft gevormd van ongeveer dertig jongeren.

Ten tweede hóren we slechts een beperkte groep omwonenden.

Ten derde is het de vraag of een verplaatsing van de JOP niet leidt tot soortgelijke (beleefde) overlast op een andere plek voor andere betrokkenen.

Ten vierde is het de vraag of en hoe een andere plek door jongeren gebruikt gaat worden.

Ten vijfde weten we niet of de relatieve controle over jongeren op één plek door verplaatsing of afschaffing van de JOP niet afneemt. Er is rondom die plek immers wel iets opgebouwd tussen straatcoaches en jongeren.

Ten zesde is de vraag welk signaal je afgeeft naar de samenleving en burgers in het bijzonder als je de JOP handhaaft of verwijdert/verplaatst.

Ten zevende staat de wil tot gesprek van de jongeren tegenover, tot dusver, onwil van omwonenden om opnieuw in gesprek te gaan.

Ten achtste is het altijd lastig om feitelijke en beleefde overlast met elkaar te vergelijken en helder te krijgen.

Ten negende lijkt de fysieke vorm van de JOP (een metalen luidruchtige container) een verergerende factor (ook al waren de meesten het aanvankelijk eens met deze keuze).

Ten tiende zijn ouders en scholen in de verslagen een opvallende afwezige (terwijl tenminste één jongere uit de buurt komt).

Ten elfde is er de vraag van en voor wie de JOP moet en mag zijn? Mag iedereen er komen? Dus ook andere jongeren, oudere jongeren, gewone en oudste ouderen? En bijvoorbeeld toeristen die wachten op de bus (en graag even tegen de container plassen)? Op voorwaarde dat men zich houdt aan de zichtbare regels?

Ten twaalfde: wat gebeurt er als de JOP 'speelbal' wordt van politiek (over spelletjes gesproken)?

Samenvattend: sommigen vinden de JOP waardevol, anderen waardeloos. Hoe verder?

5. Gesprekken

Die vraag kwam ook ter tafel tijdens aparte gesprekken met bewoners en jongeren die ondergetekende voerde op 26 november. De gesprekken verliepen in een goede sfeer, maar bevestigden ook de patstelling.

Samengevat klagen bewoners over een weinig transparante gang van zaken aangaande de plaatsing van de JOP, een meldingsprocedure voor klachten die te wensen over laat, veel overlast, een onveilig gevoel en een onverschillige jeugd. Met als waarschuwing: handhaving van het JOP op die plek kan leiden tot een tweede ongeluk zoals in Broekhem-Noord. Tegelijk erkennen ze de behoefte van jongeren aan een eigen plek.

De jongeren zeggen dat ze inderdaad soms overlast veroorzaakten (ook afsteken van vuurwerk in de container), maar vragen ook meer begrip van de bewoners.

Doorvragend op een eventuele verkassing van de JOP neemt het gesprek een wending. De jongeren vinden de huidige plek de beste (net als professionals, die graag vertellen over de enige JOP van Nederland met cameratoezicht op verzoek van de jongeren zelf). Maar omdat ze een beetje klaar zijn met het 'gedoe' willen ze best meedenken over een andere plek.

De jongeren tonen zich bereid om samen met bewoners en professionals verantwoordelijkheid te nemen voor de gang van zaken rond de JOP, los van de plek waar deze uiteindelijk mag blijven. Een gezamenlijk plan waarin meteen ook de opgaaf is meegenomen om van de rommelige rolschaatsbaan een fatsoenlijke stukje openbare sociale ruimte te maken (net als vroeger), zien ze zitten.

6. Drie scenario's

Alles bij elkaar nemend dienen zich drie scenario's aan: een repressief scenario waarbij we stoppen met de JOP; een creatieve bemiddeling die moet leiden tot een doorstart van de JOP aan de Burgemeester Henssingel naar iets goeds en voorbeeldigs op basis van samenwerking tussen alle betrokkenen; en een zelfde creatieve aanpak, maar dan op een andere plek. Bij alle drie de scenario's is het zaak werk te maken van preventief jeugdbeleid. Van de rolschaatsbaan maken we weer een mooi stukje Valkenburg, misschien met sociale bestemmingen, zoals vroeger. Of we planten het vol bomen, zoals een jongere voorstelde. Of oefentoeestellen, zoals een bewoner opperde.

De drie scenario's op een rij:

SCENARIO 1

STOPPEN MET HET JOP

Er is geen geschikte plek voor een JOP in Valkenburg. In de ogen van professionals en jongeren is de JOP aan de Burgemeester Henssingel waardevol, in de beleving van bewoners waardeloos. De patstelling is onoplosbaar. Het proefjaar aan de Burgemeester Henssingel is mislukt.

Voordelen:

- Omwonenden zijn van overlast af.
- Helder signaal naar overlast veroorzakende jongeren.

Nadelen:

- Jongeren verspreiden zich weer door de wijken.
- Vermindering onderlinge sociale controle.
- Investerings in relaties op deze plek door straatcoaches, wijkagenten en boa's staan op losse schroeven.
- Alleen maar verliezers: alle betrokken burgers (jong en oud) vinden immers dat jongeren behoefte hebben aan een plek.
- Rommelige plek blijft rommelig, of wordt, los van JOP, alsnog gefatsoeneerd.

In de woorden van een betrokkene: 'Operatie geslaagd, patiënt overleden.'

SCENARIO 2

CREATIEVE DOORSTART AAN BURGEMEESTER HENSSINGEL

Een bemiddelaar brengt bewoners en jongeren weer met elkaar in gesprek. We erkennen dat jongeren behoefte hebben aan een plek en beseffen dat er maar één optimale plek is, namelijk aan de Burgemeester Henssingel, daar waar van oudsher een maatschappelijke bestemming van kracht is. In het licht van dat sociale verleden turnen we het rommelige gebied om in een echt visitekaartje voor jongeren, bewoners, andere burgers én toeristen. De jongerenontmoetingsplek wordt een jongerenvoorbeeldplek die, dankzij een nieuwe akoestisch verantwoorde container, nauwelijks wordt gehoord (maar wel gezien mag worden). Afspraken over toelaatbaar gedrag worden bekrachtigd, gevoelens van onveiligheid worden getemperd door elkaar beter te leren kennen. Voortzetting van de JOP op deze plek wordt onderdeel van preventief jeugdbeleid. Jeugd wordt actief betrokken bij de buurt en is samen met bewoners en professionals mede eigenaar van een opbouwend traject waarin we met open vizier samenwerken.

Voordelen:

- Leren van fouten en onzorgvuldigheden. Voortbouwen op investeringen uit het verleden.
- Jongeren behouden de JOP waarover ze tevreden zijn.
- Straatcoaches, wijkagenten en boa's bouwen relaties verder uit.
- Behoud en versterking onderlinge sociale controle.
- Transformatie rommelig gebied in mooi stukje Valkenburg.
- Lasten bewoners veranderen (deels) in lusten. Het gebied wordt misschien zelfs mooi om op uit te kijken en vertelt straks het verhaal van hoe burgers, in weerwil van spanningen en onenigheden, er toch samen iets van maakten. Denk ook aan de *broken-window*-theorie: een nette omgeving bevordert goed gedrag.

Nadelen:

- Onzekerheid voor omwonenden.
- Opnieuw veel tijd, moeite en kosten voor betrokkenen (denk aan begeleiding, JOP-overleggen).
- Nog grotere frustratie als het niet lukt. Risico verharding patstelling.

Tussenscenario: Geef JOP op die plek nog één jaar de kans. Voordeel: stok achter de deur. Nadeel: geen eenduidig belang om dit tot een succes te maken.

SCENARIO 3

CREATIEVE DOORSTART OP ANDERE PLEK

Vergelijkbaar met scenario 1, maar dan op een andere plek waarnaar alle betrokkenen samen op zoek gaan en ook bewoners zich mede-verantwoordelijk tonen.

Voordelen:

- Zie scenario 2.
- Omwonenden Burgemeester Henssingel zijn van overlast af.

Nadelen:

- Investeren in een nieuw integraal plan.
- In het volgebouwde Nederland zijn er, als je de frituur en AH in de buurt wilt hebben, bij andere plekken ook omwonenden. Die hebben nu geen stem.
- Andere plekken brengen andere problemen met zich mee: van de regen in de drup.
- Volgens nog lopend onderzoek van de gemeente is er waarschijnlijk geen andere geschikte plek. Theoretisch gezien weet je trouwens nooit helemaal zeker of er niet toch een andere geschikte plek is (risico van eindeloze discussie hierover).
- Welk signaal geven we met dit scenario aan burgers? Hardnekkig protesteren beloond met verplaatsing JOP en verdwijning jongeren?

7. Waarderen van scenario's

Niets zo makkelijk als een extern iemand laten kiezen tussen deze scenario's. Een keuze die, gezien de ingewikkelde patstelling, al snel lijkt op een Salomonsoordeel. Spannend wordt het als de betrokken partijen samen als burgers in gesprek gaan over de drie scenario's.

Elk zinvol gesprek begint met het erkennen van de ander als volwaardig gesprekspartner. Daarvoor kan het goed zijn om vast te stellen wat onze gedeelde waarden zijn.

Vraag een jongere op de man of vrouw af wat de belangrijkste waarde is, en de kans is groot dat hij of zij roept: respect! (zie ook Noorda en Veenbaas).

Vraag een gemiddelde burger om drie seconden na te denken over de belangrijkste waarde. Het is niet ondenkbeeldig dat hij zorgvuldigheid noemt.

Stel dezelfde vraag aan de overheid (gemeente, politie, handhavers, etc.) en we zouden ons niet verbazen als ze kiezen voor gelijkwaardigheid.

Respect, zorgvuldigheid en gelijkwaardigheid zijn drie waarden waarop we elkaar in gesprek over de JOP mogen aanspreken en afrekenen. Drie waarden die kunnen passen bij de drie valken op het stadswapen.

In een samenleving die staat voor respect, zorgvuldigheid en gelijkwaardigheid kan het niet zo zijn dat we niet samen een gesprek kunnen hebben over de drie scenario's. Al is het in een laatste bijeenkomst waarin we, na wikken en wegen en elkaar in de ogen kijken, de knoop doorhakken en kiezen voor stoppen.

Of een creatieve vlucht naar voren op de huidige plek; op basis van een gedeelde grond ('*common-ground*') die we samen ontdekken (misschien ook in de vorm van waarden).

Of een creatieve vlucht zijwaarts naar een andere geschikte plek (op basis van eenzelfde *common-ground*).

Of een mengvorm (bij wijze van vierde maatwerk-scenario).

De jongerenontmoetingsplek gaat over het ontmoeten tussen mensen. Ook daarom is de toekomst van de JOP tijdens zo'n ontmoeting vast te stellen.

Los van de uitkomst heeft deze aanpak diverse voordelen:

- We hebben het niet langer *over* elkaar, maar komen *met* elkaar tot een keuze.
- We doorbreken het wij-zij denken en nemen als burgers samen onze verantwoordelijkheid. Het gaat niet om burgers tegenover jongeren, maar om jongere en oudere burgers tegenover de vraag hoe we willen samenleven: een kwestie van geven en nemen.

- We leren van één jaar JOP, ongeacht de keuze die we maken.
- Het besluit vindt plaats in een sfeer van ontmoeting.
- Met de aanpak als zodanig geven we, ongeacht de uitkomst, een signaal aan de samenleving.

Dus: zet de drie scenario's naast elkaar, stel vast wat gedeelde waarden zijn, laat de twaalf gezichten van de patstelling nog eens de revue passeren, en maak er een voorbeeldig avondje burgerparticipatie en directe democratie van.

8. Creatieve suggesties

Om de geesten los te maken, kan het helpen samen na te denken over vragen, ideeën en alternatieven. Zoals:

- Wat betekent de JOP eigenlijk voor de verschillende partijen?
- Hoe kunnen we er een plek van respect, zorgvuldigheid en gelijkwaardigheid van maken? Door een derde bord met de drie valken?
- Omwonenden en jeugd: leer elkaar kennen, bijvoorbeeld tijdens een ontmoetingsbarbecue. Benoem contactpersonen die elkaar, indien nodig, via de app snel kunnen bereiken.
- Kunnen en willen we de jeugd actief betrekken bij de buurt? Denk aan scouting: elke dag een goede daad? Er was al sprake van klusjes doen voor Sevagram.
- Kunnen we van het gedoe rondom de JOP een project maken? Iets om trots op te zijn? Een documentaire?
- Kunnen we samen de ideale JOP ontwikkelen, bijvoorbeeld met een onderzoeksafdeling van Brightlands? Een akoestisch optimale JOP van kunststof, made in Valkenburg?
- Als we besluiten dat de JOP weg moet: hoe kunnen we er waardig een einde aan maken? De ziel van de JOP verhuizen naar een andere plek? Als onderdeel van een project?
- Hoe maken we van jongeren echte eigenaren van hun JOP, ongeacht waar het staat? Naast regels ook onderhoudsafspraken?

- Hoe gaan we om met wisselende groepen? Bijvoorbeeld door een hoofdgroep eigenaar te maken en taken en verantwoordelijkheden te geven?
- De vreedzame JOP als dynamo van meer leefbaarheid en veiligheid in de buurt: is dat erg idealistisch? Zo nee: hoe? Zo ja: waarom?
- Kunnen jongeren, bewoners en gemeente, ongeacht het gekozen scenario, komen tot een 'verdrag' dat ze samen ondertekenen? Van patstelling tot pact?
- Maak van het gedoe rondom de JOP een casus tijdens maatschappijleer op school.
- Maak van de JOP een bouwsteen van het jeugdbeleid van dat Valkenburg (nog) niet heeft. Benoem hiervoor een combifunctionaris die samen met straatcoaches, wijkagenten en boa's werk maakt van een gedragen jeugdbeleid.
- Algemeen: maak werk van een preventief jeugdbeleid, samen met scholen, buurtnetwerken en andere relevante partijen.
- En: denk te zijner tijd na over wat politiek en bestuur van de gang van zaken kunnen leren.

9. Klein en groot

Afrondend is het typisch dat woorden als JOP, hangplek en hangjongeren vaak een negatieve klank hebben. Alsof jongeren per definitie een vervelende sluitpost zijn die met hun scooters vooral niet het achttienjournaal mogen overstemmen.

Omgekeerd is er in onze samenleving iets mee te winnen als ouderen soms de moed hebben wat meer te hangen en een goede relatie op te bouwen met de jeugd die, heet het, de toekomst heeft.

De jongerenontmoetingsplek versus de rust in de achtertuin en woonkamer: da's Nederland op z'n smalst. Maar ook een voorbeeld van hoe je in het klein misschien dingen voor elkaar kunt krijgen die – uiteindelijk – grote betekenis kunnen hebben.

Ook als de JOP verhuist, kan het met een tevredenheid voor alle betrokkenen.

Bijvoorbeeld omdat we die ene avond toch nog bij elkaar kwamen. Elkaar in de ogen keken. Zagen dat we zelfde waarden delen. En dat we als jeugdige en volwassenen burgers samen tot een afgewogen besluit konden komen.

De JOP als microkosmos van Valkenburg en Nederland.

Laat het, ongeacht de keuze voor het scenario, een toonbeeld zijn van ontmoetingen in een sfeer van respect, zorgvuldigheid en gelijkwaardigheid.

Een zorgvuldigheid waarin professionals veel kosten en moeite staken. Zoveel praten, denken en doen voor die ene plek aan de Burgemeester Henssingel?! Wie er als een bromvlieg of valk boven gaat hangen, kan de neiging krijgen de schouders op te halen of de wenkbrauwen te fronsen. Maar wie er even gaat zitten of staan en de container en de omgeving op zich laat inwerken, kan voelen wat er echt speelt. Namelijk het wel en wee van jongeren, zodanig dat ook omwonenden daar een goed of in elk geval rustig en vredig gevoel bij hebben.

Govert Derix, Valkenburg aan de Geul/Maastricht, november/december 2019

Bronnen

Jaap Noorda en Redbad Veenbaas, *Rondhangende jongeren*, 2006.

Centrum criminaliteitspreventie veiligheid: *Aanpak hangjongeren in gemeenten*, 2008

Femke Kaulingfreks: 'Betrekt hangjongeren in het zoeken naar oplossingen', column in Het Parool, 30 augustus 2018.

K. Leidelmeijer, A. Bogaerts, W. Roet, *Jongerenoverlast in perspectief. Een analyse van de omstandigheden die van invloed zijn op de overlast van jongeren*. Den Haag, 2010.

Illiass El Hadioui, *Hoe de straat de school binnendringt. Denken vanuit de pedagogische driehoek van de thuiscultuur, de schoolcultuur en de straatcultuur*. Amsterdam, 2011/2015

Hans Pieter van Stein Callenfels, 'Ze pissen in de tuin', column in *De Volkskrant*, 4 september 2004.

Diverse verslagen van bijeenkomsten en powerpointpresentaties.

Diverse artikelen in *De Limburger*.

